

Nr 165.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse; given Stockholms slott den 11 mars 1921.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

GUSTAF.

K. J. Beskow.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, sådant nämnda lagrum lyder enligt lag den 1 april 1919, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Ej må bankbolag övertaga annat bankbolags eller sparbanks rörelse, med mindre Konungen, där övertagandet icke finnes vara till skada för det allmänna, lämnar tillstånd därtill.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1921.*

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve
WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM,
BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet
anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Tamm:

Genom lag den 1 april 1919 infördes i lagen den 22 juni 1911
om bankrörelse en ny paragraf betecknad 254 a §, innehållande en be-
stämmelse, att bankbolag ej må övertaga annat bankbolags rörelse, med
mindre Konungen, där övertagandet icke finnes vara till skada för det
allmänna, lämnar tillstånd därtill. Någon motsvarande bestämmelse
angående bankbolags övertagande av sparbanks rörelse finnes icke för
närvarande i gällande bank- eller sparbankslagstiftning.

I en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift har styrelsen för svenska
sparbanksföreningen gjort framställning om vidtagande av åtgärder för
sådan ändring i gällande sparbankslag, att hinder måtte uppställas mot
upplösning av sparbank, där sådan upplösning vore obehörig såsom icke
föranledd av sparbankens ställning.

*Styrelsen för
svenska spar-
banksföre-
ningen.*

Sparbanksföreningens styrelse har därvid, under erinran att i en-
lighet med Eders Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1920
särskilda sakkunniga blivit tillkallade inom finansdepartementet för verk-
ställande av en revision av lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker,
framhållit, att det kunde antagas, att de sakkunnigas förslag och
därav föranledd ny sparbankslagstiftning icke kunde förväntas under den
närmaste framtiden. Den nuvarande sparbankslagen lede emellertid av
en brist, vilkens avhjälpande icke syntes tåla uppskov. På senare år
hade yppat sig bemödanden hos bankbolagen att genom köp förvärva
sparbanker, och dessa bemödanden hade då och då krönts med fram-
gång. Ett sådant fall vore försäljningen av Motala sparbank, en för-

säljning som vore synnerligen uppseendeväckande därigenom att den gällde en gammal, rätt stor sparbank och en stor köpeskilling, som skulle användas till allehanda ändamål, under det att sparbanken, som dock vore en allmännyttig inrättning, grundad och vårdad av föregående generationer, tillintetgjorts. Mot detta förfaringssätt hade ej hinder kunnat hämtas ur sparbankslagen, och hade styrelsen därför hemställt om förutnämnda lagstiftningsåtgärd.

Den förutnämnda försäljningen av Motala sparbank ägde rum under år 1920, därvid Östergötlands enskilda bank övertog sparbankens rörelse samt dess tillgångar och skulder. Bland tillgångarna ingingo vissa besparade vinstmedel, vilka jämte den köpeskilling, som sparbanken betingat sig av banken, enligt beslut av sparbankens huvudmän skulle användas till vissa angivna ändamål, avsedda att komma Motala stad och dess omnejd tillgodo, bland annat anläggandet av ett lasarett. Det av huvudmännen jämväl fattade beslutet om överlåtelse av sparbanken drogs genom besvär under Kungl. Maj:ts prövning, och yrkades därvid, att beslutet måtte förklaras ogiltigt. Kungl. Maj:t fann emellertid något hinder för ifrågavarande överlåtelse icke förefinnas i gällande lagstiftning, och genom resolution den 3 december 1920 lämnade Kungl. Maj:t besvaren utan avseende, såvitt de gällde själva överlåtelsen.

1920 års
sparbankssak-
kunniga.

Över styrelsens för sparbanksföreningen framställning hava 1920 års sparbankssakkunniga den 24 januari 1921 avgivit infordrat utlåtande. Under framhållande, att, om också motiveringen till styrelsens framställning antydde, att styrelsen närmast haft tankarna på sparbanks upphörande på grund av dess uppgång i ett bankbolag, framställningen dock syntes avse även andra fall av sparbanks upplösning, hava de sakkunniga vidare anfört följande:

»De sakkunniga hava i det preliminära förslag till sparbankslag, som av dem utarbetats, upptagit en bestämmelse om kvalificerad majoritet bland huvudmännen för besluts fattande om sparbanks trädande i likvidation, vare sig sådant sker i ändamål av rörelsens överlåtande till ett bankbolag eller eljest. Någon annan föreskrift i syfte att försvåra eller förhindra sparbanks upplösning hava de sakkunniga icke ansett böra i sparbankslagen upptagas. Däremot hava de sakkunniga för att förhindra sparbanks upplösning genom dess överlåtelse till ett bankbolag, då detta icke kan anses vara ur allmän synpunkt gagneligt, tänkt sig att i banklagen skulle införas en bestämmelse, att ett bankbolag icke må övertaga en sparbanks rörelse utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd.

Jämlikt lagen den 1 april 1919 om ändring i vissa delar av lagen om bankrörelse är det nämligen bankbolag förbjudet att utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd övertaga ett annat bankbolags rörelse. Detta stadgande tillkom på förslag av 1917

års bankkommitté, och tillåta sig de sakkunniga att ifråga om motiven till det samma hänvisa till innehållet i kommitténs betänkande nr 3. Enligt de sakkunnigas förmenande äger vad av 1917 års bankkommitté framhållits till stöd för dess nyssberörda förslag sin tillämpning även å sparbanker. Fall kunna nämligen finnas, när upphörandet av en sparbank kan vara ur allmän synpunkt lika skadligt som upphörandet av en vanlig bank. Och det av styrelsen anförda fallet, Motala sparbank, synes giva vid handen, att ett beslut om en sparbanks överlåtelse å ett bankbolag kan vara förestavat av andra intressen, låt vara av allmän natur, än dem det bort tillkomma vederbörande att i egenskap av representanter för sparbanken tillvarataga.

Av det nu sagda framgår alltså, att de synpunkter, som av sparbanksföreningens styrelse gjorts gällande i dess förevarande framställning, blivit av de sakkunniga beaktade i det preliminära förslag till ny sparbankslag, som av dem utarbetats.

Med anledning av den nådiga remissen hava de sakkunniga nu haft att överväga, huruvida de förslag av ovan angivna innebörd, som de sakkunniga torde komma att i sinom tid framlägga, borde helt eller till någon del genomföras skyndsammare än den nya sparbankslagstiftningen i övrigt. Därvid hava de sakkunnigas flertal funnit, att detta icke lämpligen bör äga rum, för så vitt gäller bestämmelserna i sparbankslagen. För att de föreslagna bestämmelserna i denna del skola få tillbörlig effektivitet, kräves nämligen genomförandet av en annan tilltänkt bestämmelse, nämligen om viss förändrad organisation av huvudmannainstitutionen. Denna bestämmelse åter kan enligt de sakkunnigas mening icke framläggas utan i sammanhang med övriga bestämmelser i den nya sparbankslagen. Däremot synes intet hinder möta mot att genomföra ovanberörda ändring i banklagen särskilt för sig; och då det förhåller sig så, att med en sparbanks upplösning på grund av frivilligt beslut av huvudmännen hittills så gott som undantagslöst varit förbunden rörelsens överlåtelse till ett bankbolag, anse de sakkunniga, att det huvudsakliga syftet med den gjorda framställningen skulle vinnas genom samma lagändring.

De sakkunniga tillåta sig därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t, med anledning av ifrågavarande framställning från svenska sparbanksföreningens styrelse, ville i proposition till innevarande års riksdag föreslå, att det genom ovannämnda lag den 1 april 1919 tillkomna stadgandet i 254 a § banklagen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Ej må bankbolag övertaga annat bankbolags eller sparbanks rörelse med mindre Konungen, där övertagandet icke finnes vara till skada för det allmänna, lämnar tillstånd därtill.»

Bank- och fondinspektionen har i ett den 9 februari 1921 avgivet utlåtande förklarat sig för sin del icke hava funnit anledning till erinran emot den av 1920 års sparbankssakkunniga föreslagna ändringen av 254 a § i gällande banklag.

*Bank- och
fondinspek-
tionen.*

Då förutnämnda av 1917 års bankkommitté avgivna förslag till införande i banklagen av en föreskrift om förbud för bankbolag att utan särskilt tillstånd övertaga annat bankbolags rörelse den 31 januari

*Departement-
schefen.*

1919 underställdes Eders Kungl. Maj:ts prövning, framhöll dåvarande chefen för finansdepartementet, att det i betraktande av de betydande olägenheter, vartill en banksammanslagning under vissa omständigheter kunde giva upphov, syntes för en sund och gynnsam utveckling av vårt ekonomiska liv vara synnerligen önskvärt, att i lagstiftningsväg möjlighet bereddes att underkasta en ifrågasatt banksammanslagning granskning och förhindra densamma, om granskningen gäve vid handen, att sammanslagningen med hänsyn till allmänna intressen kunde komma att hava övervägande skadliga verkningar. Dessa synpunkter vunno även anslutning inom riksdagen, och i enlighet med ett av riksdagen antaget förslag infördes genom förutberörda lag den 1 april 1919 i banklagen en bestämmelse i det av bankkommittén avsedda syftet.

Utredningen i nu förevarande ärende synes mig giva vid handen, att samma synpunkter äga sin tillämpning beträffande bankbolags övertagande av sparbanks rörelse. En bestämmelse, varigenom ett dylikt övertagande gjordes beroende av särskilt tillstånd, synes redan därför vara önskvärd. Därtill kommer, att en dylik bestämmelse skulle såsom ett komplement till den redan genomförda banklagstiftningen på detta område gagna syftet med nämnda lagstiftning, nämligen förhindrandet av en alltför långt gående bankkoncentration.

Lämpligheten av en bestämmelse i nu förevarande ämne vinner stöd av de skäl, som styrelsen för svenska sparbanksföreningen anfört i sin framställning. Styrelsen har visserligen i sin hemställan syftat till en lagstiftning, som skulle äga större räckvidd, men såsom 1920 års sparbankssakkunniga framhållit skulle en lagstiftning av den utav styrelsen ifrågasatta omfattningen betinga vissa mera vittgående ändringar i sparbankslagen, med vilkas genomförande synes böra anstå till den väntade allmänna revisionen av berörda lag.

Såsom nämnts har bank- och fondinspektionen anslutit sig till 1920 års sparbankssakkunnigas förslag till lagstiftning i nu förevarande ämne.

Liksom kontrollen över sammanslagningar av bankbolag är förbehållen Kungl. Maj:t, böra frågor om fusion mellan bankbolag och sparbanker underställas Kungl. Maj:ts prövning. För erhållande av tillstånd till fusion av sistnämnda slag bör samma fordran uppställas som då fråga är om sammanslagning av bankbolag, nämligen att fusionen icke skall finnas vara till skada för det allmänna.

En bestämmelse i förevarande ämne torde, på sätt 1920 års sparbankssakkunniga föreslagit, böra inflyta i 254 a § i banklagen.

Föredragande departementschefen uppläste härefter ett upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse och hemställde, att lagrådets yttrande över förslaget, vilket fogats såsom bilaga till detta protokoll, måtte för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, sådant nämnda lagrum lyder enligt lag den 1 april 1919, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Ej må bankbolag övertaga annat bankbolags eller sparbanks rörelse, med mindre Konungen, där övertagandet icke finnes vara till skada för det allmänna, lämnar tillstånd därtill.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen den 8 mars 1921.

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF,
Regeringsrådet ERNBERG,
Justitieråden MOLIN,
APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 11 februari 1921, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen Albert Tondén.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL,
statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST,
HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmälde chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, lagrådets genom utdrag av protokollet över finansärenden den 11 februari 1921 inhämtade utlåtande över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 254 a § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, vilket förslag av lagrådet lämnats utan anmärkning.

Föredragande departementschefen hemställde, att lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bil. ... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.